

INGEZONDEN.

SINGULTUS POSTOPERATIVUS.

Naar aanleiding der mededeeling van collega HERMANS over postoperatief hikken in het nummer van 4 Februari 1928 van ons *Tijdschrift*, zou ik willen vermelden dat een infuus van Folia jaborandi 4—6 : 100, elk uur 1 lepel, *totdat zweeten begint* mij altijd een afdoend middel gebleken is bij het hikken, zooals men dit vaak aantreft tijdens griep epidemieën (hikziekte).

Vermoedelijk bereikt men hetzelfde doel met een pilocarpine-inspuiting; dit probeerde ik echter nooit.

Rotterdam, 5 Februari 1928.

H. SCHOLS.

DE BEHANDELING DER THROMBOPHLEBITIS.

In dit *Tijdschrift* (No. 3, 1ste helft, 1928) verscheen een artikel van THOLEN over de behandeling der thrombophlebitis met bloedzuigers, zooals dit het eerst gedaan werd door THERMIER uit Grenoble. THOLEN deelt mede, hoe door deze behandeling veel beter resultaat werd bereikt, dan met de algemeen gebruikelijke methode. Het succes met deze therapie verkregen, wordt toegeschreven aan de anticoagulerende eigenschappen van het secreet, dat de bloedzuigers bij hun beet afscheiden, het hirudine. Het bewijs, dat deze verklaring de juiste is, werd niet geleverd.

Wanneer men de enkele in het artikel vermelde ziektegeschiedenissen nagaat, blijkt, dat na de bewerking de temperatuur snel daalt, de patiënte haar been weer kan gebruiken, dat als regel den volgenden dag de pijn is verdwenen, de zwelling afnomen is, zoodat in een geval wordt vermeld, dat, volgens de patiënte na een kwartier de spanning in het been verminderd zou zijn. Het lijkt mij toch wel irrationeel de snelle verbetering te zoeken in het minder worden of niet toenemen van den thrombus. Calor, tumor, dolor, functio laesa verdwijnen. Men heeft immers ook bij de thrombophlebitis behalve den thrombus, de ontsteking, de phlebitis, en het zijn de verschijnselen der phlebitis, waarop door het zetten van bloedzuigers invloed wordt uitgeoefend.

Hoe komt die ontstekingbedarende werking tot stand? THOLEN haalt terloops aan, dat het hirudine in staat is de phagocytose en de bactericide eigenschappen van het serum te prikkelen en het vormen van antistoffen te bevorderen en meent, dat hierin misschien later een verklaring te vinden is voor het zoo snel dalen der temperatuur na het zetten van bloedzuigers. De snelheid, waarmede de verschijnselen bedaren, pleit toch wel tegen deze verklaring. Bij het zetten van bloedzuigers heeft trouwens nog iets anders plaats dan het inspuiten van hirudine; men gebruikte ze vroeger voor het afzuigen van een — belangrijke — hoeveelheid bloed en het is juist het acute ontstekingsproces, dat vroeger een van de belangrijkste aanwijzingen vormde voor het verrichten van een bloedonttrekking ter plaatse van het ontstekingsproces. Een van de methodes, waarvan men zich bediende, was het zetten van bloedzuigers, doch men deed het bijvoorbeeld ook door het maken van scarificaties. Deze plaatselijke bloedonttrekking, die meerendeels gebruikt werd in gevallen, waarbij in het geheel geen nut te zien was van de anticoagulerende eigenschappen van het hirudine, dat overigens dikwijls niet werd ingespoten, werd de eeuwen door, ook als de wetenschap er geen verklaring voor wist, gebruikt zelfs de laatste 50 jaar (DIEULAFOY, EICHHORST, STRÜMPELL, PEL, GRASERENZ.). Al wist men niet, hoe het geschiedde, de ervaring leerde, dat een gunstige werking intreedt. THOLEN en anderen zagen geen gunstige werking op den thrombus, maar wel op de verschijnselen van ontsteking. Waarom gebruikt men ze niet bij beginnende mastitis, om een ander voorbeeld op verloskundig terrein te noemen, of bij oppervlakkige ontsteking. Voor wie niet over bloedzuigers kan of wil beschikken is het maken van eenige oppervlakkige scarificaties gevolgd door het opzetten van een kopglas een uitstekend vervangmiddel. Men moet zich toch niet weerhouden van het toepassen van een beproefd middel, omdat verklaring in het bestaande systeem ontbreekt. CLAUDE BERNARD zeide hiervan: *Quand le fait, qu'on rencontre est en opposition avec une théorie regnante, il faut accepter le fait et abandonner la théorie.*

Arnhem, 2 Februari 1928.

G. F. VAN BALEN₃